

Política d'ideals

Subscripció pro-presos catalans

Una col·laboració necessària

Mai com ara no ha estat tan necessària a Catalunya la política d'ideals. Mai com ara no seria ací tan funesta la política de menuderies personals i locals. Si són les idees el llac que aplega la nostra gent en partits diversos, sempre hi haurà una profunda unitat de sentiment per a la defensa de la causa de tots, que és la causa catalana. Al contrari, si influïssin massa en l'actuació política les passions i els interessos de les persones, la Catalunya d'avui donaria un trist espectacle i perdria la millor ocasió de realitzacions positives que s'ha presentat des de fa segles.

Al nostre entendre, el moment actual és més transcendental i més prometedor que el de la Solidaritat Catalana. Aquell estat del sentiment català es produí en una Catalunya poc nacionalitzada. Sota la força del sentiment no hi havia idees prou clares ni conviccions prou fermes. La Solidaritat fou un moviment molt més extens que profund. El contrari del camp popular era superficial, i l'autonomia estava més per fer que per aconseguir. Ara, en canvi, el camp popular és més profund, i l'autonomia està més per aconseguir que per fer.

Recordem—tenim bona memòria—unes paraules de Francesc Cambó i unes altres de Joaquim Salavella, dites en el temps de la Solidaritat. No es tracta de paraules públiques, sinó de manifestacions particulars, fetes en el to de la franquesa íntima.

Cambó sostenia que, en política, cal demanar moltes coses per a obtenir-ne algunes; que quan es vol aconseguir una cosa, cal afegir-ne d'altres a la petició, i aquestes altres coses han d'estar destinades al sacrifici per a salvar, en el moment oportú, la que verament interessa. Amb aquesta principi de tàctica política, Cambó venia a dir que el programa oficial de la Solidaritat, tan modest, era un simple recurs del joc de prestidigitació realista, i que l'objectiu que ell perseguia no era altre que l'aprovació d'aquella famosa llei d'Administració local.

Les paraules de Salavella eren encara més clares i més directes. Salavella, que és conservador de naixença, no creia que Catalunya estés en condicions per a tenir l'autonomia. "Pobres de nosaltres—deia—que de sobte ens donessin l'autonomia federal que demanem!"

La teoria de Cambó era maquiavèlica; la de Salavella, era la d'un escèptic. Totes dues teories poden ésser classificades com a cínicas. Però hem de reconèixer que, en el fons, hi havia una mica de raó en el fet de no creure possible l'establiment immediat o molt pròxim de l'autonomia a Catalunya, entre altres motius per la impreparació del nostre poble.

En vint-i-cinc anys, s'ha fet un gran avanç en el camí de l'accentuació de la consciència política dels catalans. Avui l'autonomia ja no pot fer por, com feia abans, als autonomistes. El règim autòcràtic trobaria preparat el poble català. El gruix de les conviccions i de les idees ha augmentat fortament.

Si en l'any 1907, o en l'any 1910, l'ocasió de l'autonomia s'hagués presentat, hi hauria hagut el perill d'un fracàs o d'un resultat massa magre, per culpa dels catalans mateixos, poc conscients encara de llur plena personalitat política. Els regionalistes—des de Prat de la Riba a Cambó—han confessat que per a donar a llur moviment l'extensió que els convenia des del punt de mira de l'actuació política i electoral, hagueren de rebreixar molt el nivell de catalanitat exigible a llurs adeptes. Entre la intensitat i l'extensió del moviment triaren l'extensió. Les necessitats de la política pràctica els ho imposaren.

També això ha canviat. Ara l'extensió del moviment catalanès i la seva intensitat idealista són perfectament compatibles. Els polítics poden actuar damunt la base sòlida d'un estat d'opinió durable que es caracteritza per una intensa idealitat parial. No s'ha arribat encara, en aquesta qüestió, a un nivell igual al d'altres pobles d'Europa que es troben en el mateix cas. Però el progrés és tan gran, notable i evident, que fa permetre prescindir d'aquella por a l'autonomia que, fa vint anys, manifestava un prohom que aleshores era—o es deia—autonomista i federal.

Les possibilitats són avui molt marcades. Si l'encert dels polítics catalans hi ajuda, allò que semblava utòpic en temps de la Solidaritat, serà realitzable amb una facilitat relativa.

Aquest fet dona una major responsabilitat als polítics catalans d'avui. Cal que mirin amunt, cal que altifiquin llur pensament i llurs paraules. Que la cosa més trista fóra

LA TORNADA DE SANT JORDI
—Caram, nois, com ha crescut això amb sis anys, quatre mesos i tretze dies!—
(per Bas Bofill)

	Ptas.
Suma anterior	2.255'95
Recapta feta al camp de l'Illuro, partit Iluro-Sabadell, a Mataró	258'—
Miquel Guardiola	2'—
Maria L. Duran Bachs	5'—
Liquidació funcions "La cançó del vell Cabrer"	500'—
Club Femení d'Esports	15'—
Jaume Bertran	3'—
Marguerida Birchen	15'—
Isaïa Antich	12'—
Francesc X. Cases Briz	5'—
Josefa Armada de Cases	5'—
Núria Cases i Armada	1'25
Roser Cases i Armada	1'25
Neu Cases i Armada	1'25
Montserrat Cases i Armada	1'25
Antònia Colom, vídua d'Armada	2'50
Germans Llistorella Castell	3'—
Lluís Noguera Sunyol	5'—
Josep Noguera Sunyol	5'—
Gloria Noguera Sunyol	5'—
Alfons Noguera Sunyol	5'—
Nemesi Bustanga	1'—
Emili Sèculi	1'—
C. Subirà Carreres	2'—
C. Subirà Navarro	2'—
Maria Subirà Navarro	2'—
Claret	2'—
Josep Borràs	1'—
Ramon Bel	1'—
Tomàs Muntsch	2'—
Manuel Martínez	1'—
Joan Sánchez	1'—
Jaume Vilanova	1'—
Francesc Pejuan	1'—

que, davant la magnitud excepcional del moment, els nostres homes es mostressin petits.

A. ROVIRA I VIRGILI

Maria Juncosa	2'—
Maria Torres	2'—
Pepeta Juncosa	2'—
Ramon Borràs	1'—
Joan Guart	1'—
Dependència Josep Domínguez	30'—
Manuel Juliach	10'—
Salvador Alzina	10'—
Lluís Ferrer	2'—
Manuel Martínez	2'—
Vicents Rovira	2'—
Josep Domínguez	1'—
Ignasi Folch	1'—
Francesc Guíllén	1'—
P. G.	1'—
Pere Cases	1'—
Emili Rodríguez	2'—
Emili Gadea	1'—
J. Camps	1'—
Mayoral	1'—
Ribes	1'—
Ingles	1'—
Barber	1'—
Llopard	1'—
Llausí	1'—
Benet	0'50
E. R.	0'50
Soteres	1'—
Casanoves	0'50
Llaveria	0'50
Cabrer	1'—
Castro	0'50
Pere Camps Serra	1'—
Gabriel Canosa	1'—
Domènec Mir	1'—
F. F.	1'—
Collsamat	1'—
Codina	2'—
Rovira	0'50
Toldrà	0'50
Gutiérrez	0'50
Folch	0'50
Vaqué	0'50
Stuart	0'25
Garcia	1'—
J. Grau	1'—
P. Redón	0'50
Roy	1'—
J. Armengol	1'—
Ernest Faté	1'—
Enric Giménez	1'—
Ribes	0'50
Manuel Pardo	0'50
Josep Borràs	1'—
Joan Calsas	1'—
B. Llorenç	1'—
J. P.	0'50
Pamiés	0'50
Vilaret	1'—
Buchó	1'—
E. Gómez	1'—
Torres	0'50
L. Serra	1'—
Juyol	1'30
R. Castiella	1'—
Augé	1'—
Villanil	0'50
Batràs	0'50
Gómez	0'50
A. Monsó	1'—
Siebert	1'—
Vendrell	1'—
Pagès	0'50
Irla	0'50
Rocavert	1'—
Cortasa	1'—
Padrós	0'50
Banús	0'50
Aleu	2'—
Vallibera	1'—
F. Grau	1'—
Alberich	1'—
Coll	1'—
Rull	1'—
J. Codina	1'—
R. Berni	1'—

Joan B. Rovira	5'—
D. Bofill	1'—
H. Giol	1'—
F. Surroca	1'—
J. Calaf	1'—
J. Serra	1'—
Marill	2'—
Un sus	0'50
Bene	1'—
Rigol	0'50
Relhe	1'—
Fuster	1'—
Coromines	1'—
Barrufet	1'—
Esteve	2'—
Tomàs	0'25
Marian Santiago	0'50
Lluís Vila	0'50
R. Ronda	1'—
J. Mas Calina	1'—
Josep Sánchez i Català	1'—
Francesc Peña	0'50
Joan Blanch	1'—
J. Gustà	2'—
Garcia	1'—
Palà	0'50
Escodà	1'—
J. Maria Gibert	1'—
C. Soler Cabot	1'—
F. Benguerel	1'—
Josep Babart	1'—
Abdon Miquel	1'—
Manuel Rodríguez	1'—
Rafel Martín	1'50
H. F.	2'—
Sánchez	2'—
F. Osés	2'—
R. Gimeno	2'—
Urgellés	2'—
Cosí	2'—
J. Q.	1'—
M. Aparicio	1'30
N. Vilagelou	1'50
A. U.	1'—
F. Paluzié	2'—
F. Denell	2'—
Pasqual Pont	1'—
R. B. A.	2'—
E. M. M.	1'—
X. X.	2'—
Josep Gallostra Mir	1'—
Quirze Mora	1'—
Alberta Gran	1'—
Recapitat per la Joventut Nacionalista Obrera "Pàtria Nova"	2'—
Domènec Latorre i Soler	2'—
Josep Casals	1'—
Josep Rovira	1'—
Carme Brull de Rovira	1'—
Carmina Rovira	0'50
Josep Maria Rovira	0'50
Ramon Rodon	1'50
Joan Comarrens	2'50
Jaume Piquet i Gelibert	2'—
Josep Basaganyes	1'—
Miquel Segarra	1'—
Joan Francesc	1'—
Joan Badia	1'—
Francesc Fernández	0'50
Teresa Tarragó	2'—
Adelina Cano	1'—
Josep Piquet i Campaña	1'—
Pere Cebrià	0'50
Lluís Herrera	1'—
Joan Ferrer	2'—
Salvador Parés	2'—
Enric Vila	1'—
Angela Pagès	1'—
Dolores Vallès	2'—
Josep Colomines	2'—
Francesc Feliu	0'50
Valentí Calero	1'—
Avell Valls	1'—
Marian Guàrdia	1'—
Ramir Oller	5'—
Magdalena Casanoves	0'50

Suma	3.383'45
A deduir meitat d'una recapta, que fem efectives per indicació dels interessats a la Redacció del periòdic "Acción" per als presos socials	70'75
Suma que segueix	3.312'70

Disabte cinc teatres barcelonins reprenien la temporada interrompuda per les diades de Setmana Santa, amb l'estrena de cinc obres en català, originals i traduccions; la popularitat que darrerament han obtingut algunes produccions líriques demostra la part que s'ha fet i pot fer-se la producció local en un gènere que semblava impugnable a la inspiració no catalana; en dos mesos i mig el tiratge dels diaris catalans s'ha intensificat considerablement; aquestes manifestacions espontànies són la millor resposta a la despotica compressió que la Dictadura, amb la seva obcecació assimilista, havia volgut exercir damunt la nostra llengua vitalíssima. És possible destruir, reduir, anular pràcticament les falses realitats creades per l'interès oficial o per les convencions partidistes, però és empresa sobrehumana pretendre negar allò que té l'arrel en la mateixa ànima nacional.

Aquests cinc cartells de teatre que anuncien que en cinc escenaris es representen obres en català, són cinc vots de qualitat en el piet de les nostres reivindicacions lingüístiques. El teatre és la paraula viva que emergeix del poble i que torna al poble amb els esplendors de la poesia, el cascavell de la sátira o amb els accents de l'emoció.

La vida del teatre, com la del diari, com la del llibre, estan estretament lligades amb la força econòmica del país que els produeix i els alimenta, i si pel seu aspecte espiritual tenen una significació única, per l'aspecte material i econòmic tenen una significació equivalent i produeixen una efectes més immediats encara. El teatre, sobretot, és un índex del gust, de la riquesa i de la civilització dels públics que el mantenen. Un públic pobre ha de donar un teatre sordid. No parlo del valor literari del teatre; en refereixo al seu valor social. I el mateix que és diu del teatre pot aplicar-se al diari i al llibre. Però així com en aquestes dues manifestacions la qualitat ha d'anar apuntalada amb la difusió, el mèrit per la quantitat, en el teatre cal que la difusió vagi auxiliada de la perfecció externa i de la generalitat, en tots els elements que necessàriament han de col·laborar a la realització de l'espectacle.

Aquesta condició, però, qui primer l'ha de sentir ha d'ésser el públic que vol gaudir del plaer que li pot proporcionar el teatre, i el públic ha de

pensar que d'entre tots els espectacles que la civilització ha inventat, el teatre en totes les seves formes, líriques o dramàtiques, és el més car, i per tant és imprudent escatimar-ne el preu. En el llibre i el diari l'interès del públic ha de convergir a popularitzar-lo, a difondre'l, perquè millorin la qualitat, no solament no s'encareixin, sinó que es fan assequibles a tot hom; en el teatre és distint: el públic ha de pagar-lo liberalment per adquirir el dret a exigir que cada vegada sigui millor i estigui més ben servit. En el llibre i el diari el públic ha de complir una missió de proselitisme per a beneficiar-se de la perfecció; en el teatre, en canvi, ha de fer una tasca depuradora, però, per poder-la fer amb justícia, ha de contribuir proporcionalment a la perfecció que exigeix.

Si la nostra literatura, el nostre teatre, la nostra premsa han de tenir la categoria que les nostres il·lusions patriòtiques ens inspiren, cal que el públic que consum aquests productes de la intel·ligència i de l'art senti la responsabilitat de la seva col·laboració en aquesta part de l'obra col·lectiva de la nostra ascendència cultural i política.

Ens donem més drets a la llibre disposició de la facultat de determinar més en tots els ordres, la possessió d'una premsa robusta, tècnicament perfecta, d'un teatre servit amb totes les perfeccions materials i amb les sensibilitats més despertes, d'una novel·lística original i vigorosa, que les campanyes electorals més afortunades. Aquesta èxits generalment són més brillants que sòlids, més sorollosos que feunds; els altres, en canvi, són més lents però més segurs i penetren més finament i més profundament en el complex de la vida universal. Aquelles victòries han de tenir la justificació més legítima en aquestes altres adquisicions; sense elles, l'experiència ens ho ha demostrat bé prou, qualsevol es veu amb cor de paralitzar momentàniament tota la vida espiritual que les suporta. És molt més fàcil neutralitzar una organització apuntalada en interessos partidistes que destruir allò que és emanació autèntica de la vida espiritual d'un poble. La Dictadura destruí moltes coses, n'abul·li d'altres de ben esperançadores, però no ha pogut res contra la vitalitat urgent de l'idioma; l'expedient hipòcrita d'incorporar uns representants de la nostra llengua a l'Acadèmia Espanyola no li ha servit de res; el dictador volia confinar el català en el recinte acadèmic perquè s'hi asfixi; la realitat, però, ha demostrat que aquesta maniobra artera ha tingut uns resultats ben distint; la sàvia corporació no sap què fer-se del català ni dels acadèmics que el representen; en canvi el poble de Catalunya cada dia es lliga més amb la seva expressió natural i li eixampla el camp de les seves possibilitats culturals i humanes.

CARLES CAPDEVILA

I els presos socials? ¿Per què no han sortit també? Cal no oblidar-los ni abandonar-los en aquests moments en què ha estat aconseguida la llibertat per als presos i exiliats polítics.

reflector

Estació de Reus, dies enrera Garri i Civi, acompanyats de tot el poble, esperen, a l'arribada del ràpid de Madrid, que ha de conduir-los cap a Barcelona. La garraca és enorme. El seu entusiasme—sinceríssim—és impressionant. Els que encara no han pogut estrènyer la mà dels ex-presidaris muldens, entre la multitud, per arribar a la seva vora.

En les embutes, un xicot jove dona un cop involuntari, seguit d'una trepitjada de consideració, a una bona dona que ve a acompanyar els indultats de Garri.

El jove, educat, es lleva el barret i s'afanya a disculpar-se: —Perdó, senyora. Ha estat involuntari.

La resposta de la dona víctima de la trepitjada és cordialíssima: —Jove, aquí no s'ha de perdonar ningú. Tot el que no siguin "ells" no té cap importància.

Reus també. I, potser, un dels moments de més emoció d'aquesta tornada dels sicotes de Garri.

Una mare, fent esforços entre la multitud, arriba fins a Civi i li ofereix una criatura que portava als braços: —Té, fill meu, besa-la, besa-la, ja!

La censura ha passat per aquest número.

Per ella, aquest noble Ajuntament de Vilafraanca s'ha avançat i ha demanat. Cal que tots els Ajuntaments de Catalunya secundin la demanda i facin saber quina és la voluntat del poble.

Del poble autèntic que ara, recentment, ha estat una veu i un vot.

Una frase d'un regidor mazza conegut, i del temps de la Dictadura, que ha sonat durant aquesta dies:

Tot lo que significa cultura, equivalet a separatisme. I una de Jimenes Arús, també de recent actualitat:

El patriotisme modern no inspira-se en el prestigi de la cultura. No és veritat que resulta ben particular aquesta diferència d'apreciació? ¿I no és veritat que és una diferència que a nosaltres, particularment, més ens cal que fa què?

Fa tres quantes setmanes, un setmanari local comparava l'En Fiveller i la d'En Maluà.

que és, que és, la cosa ha tingut la virtut de despertar el "punyillo" del cel de la casa del davant, el senyor Alcalde, i amb la qüestió del canvi de noms dels carrers, ha fet un veritable punt d'honor.

La seva resposta al telegrama de la U. P. protestant del canvi de nom d'una "i", i agraïda, en té tot el to. Si els veïns estan conformes amb el nom que va donar-li la Dictadura, ja faran si el dret de manifestar-se, però si és al contrari, l'ajuntament hauria de passar per l'adreçador com un "pau" de Lastòstra.

Que la U. P. de Barcelona ha estat una de les coses més lamentables i, i compte que hem tingut coses lamentables—que, en política, han passat per la capital de Catalunya, ho sap tothom.

Un parell de mesos han sobreït per desbaratar l'irremissiblement obra grotesca que els manifestes de la U. P. barcelonina, a les ordres del senyor

Gassó i Vidal — pobre senyor Gassó i Vidal, ell que ja es veia ministre!—, havien aixecat vulgus i no vulgus.

Fins en aquesta brillantíssima i emocionant campanya per l'omnitopia—ací teniu un plebiscit autèntic—, aquest talent de polític del senyor Gassó i Vidal s'ha hagut de posar en evidència. És allò del "sino", que deia l'altre dia Mirador.

En una de les darreres reunions de la Cambra de la Propietat Urbana, hom proposà adherir-se a la campanya Pro-Amnistia i telegrafiar a Madrid en aquest sentit.

L'acord hauria estat unànime... però hi havia el senyor Gassó i Vidal. L'home—que per alguna cosa havia de servir-li l'haure estat "asambleista"—, trobà que no feia de polític una unanimitat tan perfecta. I amb el gest més greu i solemne que trobà, digué, aproximadament:

—Senyors, no puc donar-vos el meu vot en aquesta qüestió. La cosa, ja ho veig, no pot fer més humanitaris... Però, sabem, em sembla que el moment no és oportú per demanar aquesta mena de coses...

Quins seran, per al senyor Gassó, els moments oportuns?

Hen-voe ací, català, una bona ocasió per co-operar amb eficàcia a aquesta obra Pro-presos a la U. P.

qual no ha de mancar—des del lloc i en la mesura de les forces de cadascú—l'esforç i l'ajut de cada ciutadà: volem dir l'Exposició de dibuixos que Lola Anglada inaugurà disabte passat a la Sala Parés, a profit dels presos.

Catalunya ha realitzat ja una part—potser la més important—del camí: la d'aconseguir la llibertat per als seus homes empresonats i exiliats. Ara cal seguir fins al final.

Aquest número de LA RAMBLA DE CATALUNYA ha hagut de sotmetre's a la censura governativa

Ara cal que ni la joia ni l'esclat de les aclamacions pugnin fer-nos oblidar que molts d'aquests homes nostres, alliberats, han de refer les llars que abandonaren per la pàtria.

Tots hem lluitat per arrencar-los de la presó i de l'exili. Tots hem enjoiat la nostra casa per celebrar la tornada dels absents. Ara ens resta encara una feina a fer: la de reintegrar aquests homes a la vida civil, la d'ajudar-los a bastir de nou les llars que els anys d'absència poden haver destruït.

Aquesta Exposició que Lola Anglada inaugura disabte—un altre sacrifici per agrair a la coratjosa artista—pot ésser, per a molts, una bona ocasió per a ajudar els nostres presos i exiliats a referir llur vida.

El cas d'aquest manresà és—Francesc de P. Solà i Muntyanya—declarat fill indesejable de la seva ciutat natal per l'ajuntament de la Dictadura, és tot un cas. És una ofensa que s'ha fet a un ciutadà digne per tots conceptes, i la gent que avui repeteix la cançó del Carrión han d'acabar aquesta injustícia de la qual s'han ocupat homes de llei, en sentit del tot favorable a l'esmentat ciutadà.

Aquest manresà espera i té dret d'esperar una reparació. Els que van intervenir-se la intervenció de les banderes manresanes a la batalla del Bruc ho feren per a fer servir els honors concedits a les esmentades banderes, de plataforma política. Hom havia promès a la Dictadura que si es concedien els honors de capità general a les banderes manresanes tots els ciutadans de Manresa, en prova d'agraïment, es passarien al PUP. Un ciutadà que gosés aixecar-se a protestar d'aquest falsament de la història fou declarat fill indesejable del poble que el va veure néixer. Els manresans, que tantes vegades han palestrat llur ciutadania, tenen

ara una bona ocasió de refermar-la. En Francesc de P. Solà i Muntyanya ha d'ésser reintegrat.

Dijous Sant a la tarda. Hom espera, endebades, que passi un tranvia on hi hagi una mica de lloc.

Vots presos a Vilafraanca. Les plataformes semblen magatzems de carn humana.

Hom se'n planya:

—Es ben trist, tanmateix, que per culpa d'aquesta gent que no vol deixar circular carruatges en dijous sant, hagi ara d'anar a peu. Fixeu-vos-hi bé. El tranvia per cent dels que van en tranvia són gent que van a seguir monuments.

El fore de l'estrena Salvador Dalí és un digníssim notari de Figueras. Ben qualitat de tot es va veure obligat, quan les eleccions de 1923, a protestar una acta que havia estat objecte de tufinada. Posteriorment al cop d'Estat, hom l'invità a retirar la impugnació. Naturalment, el senyor Dalí va negar-s'hi, i les represàlies van ésser processar el fill per uns imaginaris delictes polítics.

Un volent d'ofici radical a Manresa va realitzar una gesta digna d'esment. En publicar un diari d'aquella ciutat el segon decret d'amnistia, en cremà un exemplar en ple carrer del Born, entre l'admiració d'uns quants proselitistes.

Vet ací un senyor més papista que el papa.

—Què m'en dius de l'arribada de l'altre dia? —Oh, millor hauria estat si haguessin pogut arribar a temps.

El procés que hom forjà contra Salvador Dalí deu ésser arxivat encara al jutjat militar de Figueras. Potser no és massa sobre-realista, però resulta perfectament lògic en aquell període grotesc.

Li van preguntar, per exemple, a què parli per l'any.

—Al portit sobre-realista.

—I què és el jefe de ese período?

—Inquirí, se'vor, el jutge.

—Pícaso.

—I d'onde és?

—A París.

—Clar! Ya deia que tenia que estar en París!

Tota la cosa va anar així... Ens plauria saber què s'ha fet d'aquest procés suculent. Potser, ben aprofitat, podria donar lloc a una altra pel·lícula... i que el "chien" no fóra prou content amb ella.

Un volent d'ofici radical a Manresa va realitzar una gesta digna d'esment. En publicar un diari d'aquella ciutat el segon decret d'amnistia, en cremà un exemplar en ple carrer del Born, entre l'admiració d'uns quants proselitistes.

Vet ací un senyor més papista que el papa.

—Què m'en dius de l'arribada de l'altre dia? —Oh, millor hauria estat si haguessin pogut arribar a temps.

—Què m'en dius de l'arribada de l'altre dia? —Oh, millor hauria estat si haguessin pogut arribar a temps.

—Què m'en dius de l'arribada de l'altre dia? —Oh, millor hauria estat si haguessin pogut arribar a temps.

—Què m'en dius de l'arribada de l'altre dia? —Oh, millor hauria estat si haguessin pogut arribar a temps.

Joies - Relloges
Objectes per a presents
EL REGULADOR
Rambla de les Flors, 37 - Carme, 1

la rambla de catalunya

(esport i ciutadania)

XOCOLATES
Jaume Boix
Tasteu les noves creacions:
Núm. 9 - Fondant, marca cavall-indi,
Preu: Pessetes 1'10 el paquet
Ametlla, per a menjar cru
Preu: 0'80 ptes. paquet

La censura ha passat encara per aquest número

Indult? Amnistia?

La voluntat de Catalunya

A En Francesc Macià

MACIÀ

El moviment per l'amnistia ha estat més profund i més extens que el de la Solidaritat Catalana. No han existit aquells grups ciutadans que un doctrinariisme malaltís indisciplinava contra la voluntat col·lectiva. Ha estat més intensiu que la campanya per l'Estatut, en la qual no s'hi interessava bona part de l'estament obrer.

Catalunya és qui ha obert les portes de les presons i les fronteres d'una revolució. La disciplina dels bandejats ha obert aquesta voluntat.

Però o oblit, guerra o pau, què importa. Davant de la voluntat del poble les entremaliadures burocràtiques i polítiques tenen una eficàcia migrada; per a ésser un entrebanc han de guair d'un crèdit i d'una força que avui han gastat de mala manera en els anys i mig de dictadura.

Ni el sentiment de perdó ni el de l'oblit és el que ha aixecat la nostra gent, sinó acte d'amor pels homes que els representaren amb dignitat en hores dissortades, pels que tingueren el gest altu contra l'acció vexatòria. Inconeguts molts d'ells, anònims a l'hora que la multitud bocabadava davant de l'home brillant, il·lustrat, quan existia risc, mut i estemordit quan vingué la mala temborada. Per a aquells soldats absents en els moments de repartiment de llores i de galons l'ànima col·lectiva té avui un profund fervor perquè han sabut defensar el seu esperit amb virilitat i en el cor del món.

Tots han de tornar, i vos, Francesc Macià, en.

La censura ha passat per aquest número

Havem de venir tots a ensenyar a la joventut el camí del sacrifici, que després i darrera de totes les lluites i famalles, bona per als badoes, que tornaran, que ja tornen, hi ha la densitat espiritual de l'heroi que espera la seva hora.

La censura ha passat per aquest número

Per l'amnistia social

CAL INSISTIR

Hem rebut la següent carta del nostre amic Amadeu Bernadó, el mateix que, dies ençà, inicià des de les nostres columnes la manifestació postal del dia 28 de març. No cal que diem com "LA RAMBLA DE CATALUNYA" és la seva la idea de Bernadó i espera que en el seu dia aconseguirà l'èxit de la primera. Catalunya no ha de faltar ara—com no faltà dies ençà—a la demanda dels obrers en presó.

"Sr. Director de "La Rambla de Catalunya".

Ciutat
Distingit amic:
Es dolorós, però és així, que els condemnats obrers per delictes socials han estat exclosos del darrer

indult promulgat, tot i que la petició de Catalunya anava encaminada a l'obtenció de la llibertat de tots, però tots, els presos polítics i socials condemnats aquests darrers anys.

Es precisament ara que hem de demostrar fins on arriba la solidaritat entre els diversos estaments que componen allò que realment és el poble català i l'hora més oportuna per a evidenciar que la campanya en pro de l'amnistia no era un moviment per a parcialitzar els desigs de l'opinió pública. Entre les signatures del plebiscit de l'amnistia hem de tenir en compte que n'hi havia moltes, més de les que ens pensem, d'obers militants que se solidaritzaven pels condemnats i perseguits catalans.

Cal, doncs, que tot Catalunya i àdhuc Espanya es manifesti nova-

ELS INDULTATS DE GARRAF

Perelló surt

Marcel·lí Perelló va sortir ahir a migdia, cap allà a tres quarts d'una. Ningú no confiava excessivament a veure'l lliure tan de pressa, però malgrat d'això hi havia tot de grups part de fora de l'ergástul. L'havíem visitat feia una hora—neguits, impaciències, dintre els locutoris amb doble reixa—i l'havíem trobat serà, optimista com sempre, per bé que un xic molest pels entusiasmes còmodes d'ara... I, de cop, només el temps de tornar a corre-cuita d'una diligència urgent, i abraçar-lo ja a ple aire. Perelló, entre les ovacions entusiàstiques d'aquells que l'esperaven feia hores—i àdhuc

sar uns dies, i no mereix ben bé... I el tren que l'ha de dur a fora li escaparia si l'entretinguéssim massa. Anem. La ciutat nova embadalix el pres alliberat d'ara. L'estació de Sarrià. El tren. L'abandonem, de nou, a la conversa dels seus, trencada ca i lla pels amics amb interrupcions alegres... A l'últim, Rubí, l'estació de baixada. Una rebuda verament triomfal. Uns amics han vingut fins a Sant Cugat per avançar-se als altres... Aplaudiments, visques, noves paraules serenes de Perelló... L'enviat de LA RAMBLA DE CATALUNYA és víctima també de l'entusiasme espontani. Una

dies i tot—podia dirigir-se sense obstacles cap al lloc que li plagués, sense que el pesombre cruel de la "conducció ordinària"—guardia civil a banda i banda—li fes companyia, com els darrers viatges, sempre acabats inevitablement entre noves reixes.

Perelló, en el moment de travessar el llindar de les reixes dures, dona una visca estentorij chorojat per tots. Després, quan els grups es dissolen o l'acompanyen—els grups que tornaran a formar-se per rebre a Comte, per esperar a Julià—aquella exclamació ressona poderosa i vindicativa... Les reixes dures s'estremeixen en sentir-la, i algú que guarda les reixes, temorenc, calla. A l'últim, el director de la presó i els seus homes saluden a Perelló efusivament, i el feliciten. És la culminació natural de l'amabilitat d'aquests dies.

En l'expedient obert sembla que de moment no hi volen trobar culpa...

Perelló va a casa uns familiars. Visites, obsequis, trágol. Els seguidors, devotíssims, el volen fer parlar abans del comiat. Perelló parla, parla: recomana silenci i concentració. No calen crits, sinó gestos més altes. Ell, que ha passat cinc anys a presidir, sap dominar la flama, tènola encara, dels entusiasmes populars. I dona un alt exemple de sobrietat. Ens demana, només, que estiguem a l'aguait. Ho demana amb estocisme de romà.

Silenci. La multitud ardent desfila. Ja al pis, l'home reposa als braços dels familiars. Cap intimitat—ni tan sols la intimitat ja passada de les hores doloroses—no pot autoritzar-nos a esquivar el vel dels afectes íntims... Després, el fotogràf; nosaltres, imperiosos—tan imperiosos com inoportuns, potser...—que demanem unes paraules manuscrites; el temps que passa...

ment a favor dels obrers que han restat en els presidis de la Península; on hi queden homes com Massachs, Shum, Nicolau, Mateu, Guio i Sancho Alegre, etc., etc.

Jo goso a proposar per a autenticar el ver desig de Catalunya, la reproducció de la manifestació postal de l'amnistia per al dia 1 de maig.

Massa sé el que són les segones parts, però si el desig de Catalunya era tal com s'ha dit, ara se'n presenta ocasió de demostrar-ho.

Si ho preneu en consideració, cal que en l'eu la major propaganda possible i estendre-la a tota la premsa espanyola a més de la catalana.

Us saluda ben cordialment,
A. Bernadó."

Julià, neguit. Perelló i els seus volien marxar cap a Rubí pulcre, on els espera una diada magna. En l'entremig, una conversa vaga, trencada molt sovint per ambdues bandes amb puerilitats sublims.

Perelló no està content de l'amnistia. Vol la llibertat dels altres, de "tots" els altres. Els presos catalans no eren ells sols. Massachs, Archer, i no són presos? i no són catalans? i Perelló no han de sortir com els altres? i el Sancho Alegre, que porta dissol any de presidí? VOLEM LA LLIBERTAT DELS PRESOS SOCIALS.

Comte i Julià sortiren dimarts o dimecres. Almenys ell ho creu així. I l'Avi, l'Avi de tots, l'Avi enyorat i estimadíssim, quan surt? i Ho sabem nosaltres? i Ho sap algú ja? No, no hi ha res seguit encara...

El règim de presons... Hi ha els socials i polítics, barrejats amb invertits i amb rebent-pisos i amb carteristes. Els socials i polítics, acorralats, bandejats fins i tot de les llibertats mínimes que atorga el règim comú, privats de visites—àdhuc familiars—tot sovint, privats de llibres, i de premsa sempre, sotmesos tothora, per dir-ho així, a una distinció negativa. Hi ha altres detinguts—Alcodorri, Guio, Massip—sotmesos des de fa "divuit mesos" a règim especial a conseqüència d'una fuga...

Però en parlem amb calma quan calgui. Ara convé sostreure Perelló d'aquests records tristos. Vol repo-

desfilada imponent, flors, més aplaudiments, noies rialleres... Ja som a lloc, potser lassos, però amb una flama d'alegria als ulls... Perelló, sollicitat encara, dirigeix la paraula a la població des del balcó d'on s'estatja.

Un dinar fraternal en la taula amiga. Mots cordials, somriures tibis. Mentre mengem ve una comissió del Centre Excursionista local a saludar a Perelló. Després, un plec de signatures de tot d'esportistes aplegats allí a la vora. Amics, més amics, amics desconeguts—inoblidables després... A. R. a 14/5/37.

La censura ha passat per aquest número

Cal visitar els Centres locals, que, dignament, inviten a Perelló. Miquel Ferrer, l'altre president alliberat fa poc, ens acompanya. I moltes persones més. Tornem aquell salut al Centre Excursionista, tan nostre... Després anem al Centre Republicà. Arreu som obsequiats com a prínceps—si la paraula no és ofensiva... Ens inviten a anar aquesta nit a la funció que preparen, visitem la Biblioteca—magnífica—, Perelló és pertot objecte d'atencions...

Tot plegat, només hem tingut temps de saludar a Rubí—entre dues empentes—alguns amics personals, i de tornar corrents a Barcelona per enllestir aquestes notes, encara saturades de l'abraçada darrera que Perelló ens ha fet per comiat.

E. GRANIER-BARRERA

JAUME COMTE EN LLIBERTAT

Rebem a darrera hora un telegrama de Santona que diu:

"Triomfa poble català. Gràcies. Salut. Vostre, Comte."

El nostre amic és, doncs, en llibertat. A l'hora de tancar aquesta edició, no tenim cap més detall, i ignorem quan arriba. La premsa diària anunciarà oportunament aquesta arribada.

I Julià, què? Quant trigarem a veure'l lliure, encara?

FRANCESC MACIÀ, A BARCELONA

Francesc Macià arribarà a la nostra ciutat el diumenge dia 4 del mes de maig vinent. Li avencem la nostra benvinguda cordial.

Amnistia, encara?

I Massachs? I els altres?

MASSACHS

Ha vingut, després d'una campanya intensa i unànime, el perdó—el perdó i no altra cosa—per als perseguits i els condemnats polítics catalans. La porta dels presidis i de les fronteres és oberta per a Comte i per a Macià, per a Gassol i per a Baltà... Els "fora de la llei" de Catalunya—i els "fora de la llei" de França, si volen, reintegrar-se a la vida civil; si volen, hem dit. No hem d'ésser nosaltres els que donem un consell ni—sobretot—els que haguem de parlar d'agraïments... Que cadascú obri d'acord amb la seva consciència i amb la seva dignitat; que cadascú es recordi que els gestos d'aquesta hora solenne poden ésser, davant del poble, els gestos definitius.

Si algú pot sentir-se joïós i orgullós d'haver arrencat uns homes germans de la presó i de l'exili, és—estrictament—el poble de Catalunya, que ha rebut ésser veu i vot. Ningú més. NINGU MÉS. Si algun agraïment cal demanar—i cal—és al poble. Per a aquest poble que ha format el quadre davant els seus fills i ha sabut exigir per a ells la reivindicació. A canvi de què? A canvi de res. Quan hi ha la supremacia de la justícia, no cal oferir cap plat de lleties per aconseguir-la. Quan tot un poble resta, en un moment donat, fora de la llei, la seva reintegració a la llei no és una gràcia. Ni ho ha d'ésser, ni ho pot ésser.

Però no hem dit encara l'última paraula. Quan nosaltres, quan Catalunya ha demanat la reintegració dels seus fills, Catalunya volia dir TOTS ELS FILLS. Tots. I els fills d'aquesta Catalunya de 1930—que no és la Catalunya de 1937—són tant els homes de les seves avançades polítiques com els homes de les seves avançades socials. Aquesta Catalunya de 1930—que no és, ja, la Catalunya dels Sometents i dels financers, sinó una Catalunya acarada a totes les realitats socials d'aquesta hora europea—no sabia oblidar ja, en l'abraçada que pot donar als seus fills, l'abraçada que no pot donar encara als seus proletraris. Aquesta Catalunya de 1930

Cal treballar pels presos socials, fins a aconseguir la seva llibertat

treballada per les democràcies més avançades del món, no pot conformar-se a veure tornar aquells altres homes que aixecaren la bandera vermella de la reivindicació social. Els uns, ja situats, defensaven l'esperit; els altres, sense situació, havien de defensar—i per això els seus gestos eren més amargs i més realistes—el pa de la taula dels seus fills.

Joan Baptista Ather, Pere Mateu, Domènec Massachs, Climent, Guio, Devesa, Nicolau. Noms honrats de proletraris. Victimitats que foren primer víctimes. Acusats que podien acusar de moltes vexacions. Homes que no sabien conformar-se a mo-

rir com a moltons. Esperits que clamaven per una llibertat negada. Famolens de justícia i de pa que no trobaren altre camí que el de la violència—l'únic obert—per a exigir la justícia i el pa. F"

No podem oblidar, de cap manera, els presos socials.

Cal que Massachs pugui sortir del presidí de Cartagena. Ell s'aixecà—potser erigit en símbol—en una hora que no s'aixecava ningú. Ell defensà la sobirania del poble en una hora que el poble moria

Aquesta Catalunya de 1930 ha de reclamar la seva llibertat per aquest número

Arà ha pogut rescotar uns quants fills. Però encara n'hi falten. Encara li falten aquells que potser són els més dissortats i els més amargats. Aquells que als ulls de la ciutat no trobaren, en els seus gestos de revolta, ni la significació de les consciències i dels pensaments. Aquells que caigueren en la lluita amb un crit més amarg i més desesperat que el dels 1917-18, perquè era la demanda de pa pels seus fills. Tots, els uns i els altres, tenien una gran raó. Una gran raó que en aquella Catalunya de 1930 no era compresa encara—en tot el seu pregó dramàtic.

Aquesta Catalunya de 1930 reclama, imperiosament, els seus fills proletraris. Els fills que per camins diferents malden com uns desesperats per alliberar-se i per desfogar-se. En les rutes paral·leles a la de la llibertat.

proletraris hi ha, en aquesta hora, un punt de contacte, i un impuls instintiu, gairebé biològic, de fraternitat. No poden oblidar-se els uns als altres perquè l'ideal dels uns s'involucra, profundament, en l'ideal dels altres. A l'abraçament del camí, les mans s'allargaran i s'estrenyeran.

Per això Catalunya ha de reclamar els seus presos socials, germans de llibertat.

La censura ha passat per aquest número

Josep M. Massip

L'agraïment dels alliberats

Signada per Civit, Garriga, Badia i Ferrer hem rebut la següent lletra, que publiquem gustosíssimament:

"Senyor director de LA RAMBLA DE CATALUNYA.

Us preguem la publicació en el període de la vostra direcció d'aquestes lletres.

Ens plau en aquests moments de ratificar públicament el nostre agraïment i reconeixement al poble de Catalunya, com també als elements d'esperança de fora de Catalunya, que amb les seves campanyes han fet possible el nostre alliberament i la tornada dels nostres germans exiliats. Però, ben entès, només per a Catalunya i les oposicions espanyoles és la nostra sincera gratitud.

Agraïdíssims. — Degradats Civit, Miquel Badia, Francesc Ferrer i Josep Garriga."